na základě inventáře, prohlašuje zákon takovou koupi pozůstalosti za »jednání odvážné« t. j. za »smlouvu odvážnou«; prodávající jest tu práv jen z pravosti svého práva dědického a ze škody, kterou kupujícímu svou vinou způsobil, nikoliv však z toho, když věci pozůstalostní ceny pozbyly, aniž ze zkrácení přes polovici ceny (§§ 1278, 1283, 1268 cit. z). Jako odvážnou koupi posuzovati jest i koupi pozůstalosti od prodatele, jehož dědické právo jest pochybné (nál. nejv. s. ze dne 28. února 1872 č. 786, »Gl. U.« č. 4494).

II. Právní postavení kupce pozůstalosti jest dle ustanovení o. o. z. (§§ 1278—1282) podstatně toto: Kupující vstupuje v práva a závazky prodávajícího dědice, pokud tyto nejsou ryze osobní povahy. Má tudíž nárok na všechno, co k pozůstalosti přibude, a tedy též na podíl dědický, odpadnutím spoludědice přírůstající (totéž platí při koupi podílu dědického); k jeho prospěchu zůstane v pozůstalosti odkaz, odpadnutím odkazovníka uprázdněný; také plody dědicem vytěžené a pohledávky pozůstalostní jím vybrané musejí býti kupujícímu vydány neb súčtovány, jakož i to, co snad dědic sám pozůstalosti jest dlužen. Kupující nemá však nároku na věci, jež prodateli nikoliv jako dědici, nýbrž z jiného důvodu náležejí a jež by mu tudíž náležely, i kdyby nebyl dědicem, jako: odkaz předem učiněný, pohledávky, substituce neb fideikomis. Náklady, jež dědic na pozůstalost samu vynaložil neb za příčinou nastoupení učinil (poplatky z převodu majetku, fondové poplatky a pod.), pak náklady spojené se zaplacením dluhu pozůstalostních a plněním odkazů, jakož i útraty pohřební, jež zákon prohlašuje za břemeno na pozůstalosti váznoucí, musí kupující dědici nahraditi neb sraziti si dáti (§ 549 o. o. z.). Spravoval-li prodatel pozůstalost dříve, než ji kupujícímu odevzdal, jest mu práv ze správy té jako jednatel. Prodatel jest povinen předsevzíti všechna právní jednání, jichž jest třeba, aby převedena byla na kupitele dědictví všechna práva, jemu kupní smlouvou přislíbená; musí tedy zejména věci pozůstalostní odevzdati, tabulární listiny o nemovitostech a hypothekárních pohledávkách v pozůstalosti se nacházejících vyhotoviti, všechny pohledávky pozůstalostní postoupiti a o postupu tom dlužníky pozůstalostní vyrozuměti.

III. Právní postavení pozůstalostních věřitelův a dlužníkův nemá scizením pozůstalosti doznati žádné změny: Věřitelé mohou se dle své vůle obrátiti buď na dědice, buď na kupce pozůstalosti; pouze na tohoto musejí se však obrátiti, přijali-li jej za výhradného plátce (§§ 1282, 1406—7 o. o. z.). Dlužníci pozůstalostní jsou povinni, jakmile zvěděli o scizení pozůstalosti, platiti kupci dědictví týmže způsobem a s těmitéž modalitami, jak i dědici byli zavázáni.

Prodáno-li dědictví teprve napadlé, nikoliv však nastoupené, stačí jediná přihláška, podaná prodatelem neb kupcem jej zastupujícím.

Prodej nucený movitostí (§ 264 a násl. ex. ř.).

A. Povolení.

Exekuce na movité věci hmotné vykazuje dvojí stupeň: zabavení (viz čl. Právo zástavní) a prodej (§ 249 ex. ř.). Prodej nucený předpokládá tudíž zabavení a vztahovati se může jen k těm věcem, které byly ve prospěch exekventa zabaveny. Musí pak věřitel žádaje za prodej označiti věci, jež prodány býti mají, poukazem na zájemní protokol u soudu se nacházející, aniž by však předložiti musel opis tohoto protokolu (§ 264 ex. ř.). Návrh na prodej učiniti třeba přímo u soudu exekučního, ač možno jej již spojiti s návrhem na povolení zabavení, jenže i v tomto případě rozhoduje o ná-

vrhu tom soud exekuční, ne snad soud zabavení povolivší. Byl-li prodej povolen, poznamená se to v zájemním rejstříku (§ 264 ex. ř.) a má to účinek ten, že ohledně těchto věcí nelze pro jinou dobyvatelnou pohledávku samostatný další prodej povoliti, nýbrž všichni pozdější exekventi přistupují k zavedenému již řízení prodejnímu a sice v tom stadiu, v jakém se toto v čas jich přístupu nalézá. Přistoupivší exekventi mají ode dne jich přístupu táž práva, jako kdyby bylo řízení k jich žádosti bývalo zavedeno. Přistupující exekvent budiž vyrozuměn o tom, že řízení bylo již zavedeno a v jakém stadiu se ono v době jeho přístupu nalézá. O přístupu nového věřitele vyrozumí soud exekuční:

1. výkonný orgán;
2. exekuta;
3. všecky věřitele, kteří za zavedení řízení žádali, aneb k zavedenému řízení již dříve byli přistoupili (§ 267 ex. ř.).

Co se týče samého prodeje, třeba předkem podotknouti, že nelze jej předsevzíti, pokud povolení zabavení právní moci nenabylo, (o tom přesvědč se ex officio před předsevzetím prodeje soud exekuční, pokud se týče orgán výkonný) (§ 70 ex. ř, § 163 jedn. ř.).

Výjimka se připouští jen tehdá, když by věci zabavené delším uschováním zkázu vzaly, neb odkládáním prodeje značně na své hodnotě pozbyly a exekvent jistotu položí pro škodu, která by exekutovi předčasným prodejem snad vzniknouti mohla. Výši jistoty určí soud exekuční a nelze před jejím složením prodej předsevzíti (§ 266 ex. ř.).

B. Způsob prodeje.

Věci zabavené prodají se buď

I. z volné ruky, neb

II. ve dražbě.

Ad I. Z volné ruky budťtež prodány:

1. cenné papíry (vyjmouc směnky a papíry v § 296 ex. ř. jmenované, na něž se vztahuje § 303 a násl. ex. ř.), jež mají cenu tržní neb kursovní a sice prostřednictvím obchodního dohodce, pokud možná, za cenu kursovní. Jde-li o cenný papír na jméno znějící (au nome), budiž orgán výkonný současně s povolením prodeje soudem exekučním zmocněn papír na jméno kupce přepsati a všecka listinná prohlášení ke scizení potřebná na místě exekuta učiniti a to s týmž právním účinkem, jako kdyby tento sám tak byl učinil. Ostatně může exekuční soud sám sobě neb soudu o spolupůsobení při prodeji dožádanému tato prohlášení vyhraditi (§ 268 ex. ř.). Konečně sluší ještě k tomu poukázati, že prodej cenných papírů, jež jsou co kauce ve prospěch eráru neb nějakého zemského fondu vinkulovány neb deponovány, lze teprve tehdy povoliti, když dotyčný poměr smluvní pominul a případné nároky náhradní cestou správní byly zjištěny. O tomto zjištění zpraveny budťtež všecky osoby, jež práva zástavního k cennému papíru nabyly (§ 265 ex. ř.).

2. Věci, jež mají v místě, kde se nalézají, cenu tržní nebo bursovní (na př. obilí) prodá obchodní dohodce, pokud se týče, není-li tohoto, úředník k dražbám oprávněný neb orgán výkonný opět, pokud možná, za cenu bursovní neb tržní. Nemají-li věci takové v místě, kde se nalézají, cenu tržní nebo bursovní, může k návrhu soud exekuční, slyšev prve exekuta, nařídití, by věci tyto zaslány byly na místo, kde se bursa neb trh pro věci toho druhu nalézá, by tam prodej jich byl obchodním dohodcem,

úředníkem k dražbám oprávněným neb orgánem výkonným sprostředkován, aniž by tam zaslány býti musely. Pokud se arciť věci zasýlají, děje se to na útraty a nebezpečí exekuta. Ostatně tento postup může soud exekuční k návrhu a po slyšení exekuta i tehdá povoliti, když by se dalo očekávati, že věci takové bude možno v jiném určitém místě snáze a výhodněji z volné ruky prodati (§ 268 ex. ř.). Usnesením, jimiž se zaslání věcí na jiné místo za účelem prodeje z volné ruky povoluje, rekursem odporovati nelze (§ 289 ex. ř.). Byl-li povolen prodej z volné ruky, může soud exekuční k návrhu určiti cenu, pod kterou věci prodány býti nesmí, a čas, do kterého prodány býti musí. Nebyla-li takto cena určena a byl-li povolen prodej za cenu bursovní nebo tržní, dlužno připojiti ke zprávě o tom, že prodej byl vykonán, i úřední průkaz o cenách bursovních a tržních v den prodeje a o zaplacených snad poplatcích dohodčích a jinakých výlohách.

Podotknouti ještě třeba, že kupec nabývá vlastnictví (pokud arciť jedná bona fide) k věcem obchodním dohodcem, úředníkem k dražbám oprávněným neb orgánem výkonným jemu z volné ruky prodaným, byť i exekut vlastníkem jich nebyl (§ 269 ex. ř. a § 367 o. o. z.).

II. Dražbou veřejnou prodávají se všecky věci hmotné, pokud nespadají pod č. I. 1, 2; avšak i věci tyto dražbou veřejnou prodány budťež k návrhu exekventa, nebyly-li prodány z volné ruky do 3 neděl po udělení soudního rozkazu k prodeji (§ 270 ex. ř.).

O dražbě platí tyto zásady:

1. Dražební termín je jen jeden a určí jej, pokud soud exekuční něco jiného nenařídil, orgán výkonný a sice tak, aby mezi zabavením věci a dnem dražby byly nejméně 3 neděle. Zkrátiti lze lhůtu tu jen z těch důvodů, ze kterých lze povoliti prodej zástavy dříve, než povolení zabavení nabylo moci právní (§ 266 ex. ř.), a dále tehdá, když by další uschovávání zástavy spojeno bylo s nepoměrnými náklady (§§ 272, 273 ex. ř.).

Dražba budiž ediktem ve známost uvedena; není toho však třeba, jde-li o věci hodnoty nepatrné. Tu může totiž soud exekuční k návrhu povoliti, by věci takové prodány byly ve dražbě vedené týmž věřitelem proti jinému exekutu neb sice proti témuž exekutu, avšak jiným věřitelem (§§ 272, 281 ex. ř.). Edikt obsahuje udání místa a času, kde a kdy dražba se odbývá, označení věcí, jež se budou prodávati, dle jich druhu a udání, zda a kde si je lze před dražbou prohlédnouti (§ 272 ex. ř.). Edikt přibije se na soudní desku a uveřejní se jednou, po případě i dvakrát v novinách k tomu určených, ač při věcech nepatrných na místo uveřejnění v novinách přibití ediktu na obecní tabuli nastoupiti může (§ 71 ex. ř.). Mimo to doručí se vyhotovení ediktu exekutovi a těm věřitelům, kteří žádali za prodej aneb kteří k řízení již zavedenému byli snad přistoupili (§ 272 ex. ř.). Usnesení, jež určuje termín dražební, rekursem odporovati nelze (§ 289 ex. ř.).

2. Dražba odbývá se zpravidla v místě, kde se věci zabavené nalézají. Avšak účastníci mohou se dohodnouti, a rovněž soud exekuční může k návrhu exekventa neb exekuta dovoliti, by věci byly na jiné místo dopraveny a tam v dražbě prodány, dá-li se od toho očekávati docílení většího výtěžku. Tak zejména při věcech značné hodnoty, při uměleckých předmětech, sbírkách a pod.

Dražbu vykoná orgán výkonný, který se přesvědčiti má přede dnem dražebním, zda bylo povolení dražby účastníkům doručeno a zda edikt

dražební byl náležitě vyhlášen. Shledá-li závadu, oznam to soudu exekučnímu, který potřebné opravy, doplňky atd. opatří (§§ 275, 273, 175 ex. ř.).

3. Odhad předsebéře se zpravidla až teprve při dražbě samé a pravidelně jen jedním znalcem, jejž ustanoví soud exekuční (§ 275 ex. ř.). Však pravidlo to v obou směrech selhává. Jednak předchází často odhad dražbě, jednak více znalců přibrati sluší.

Odhad předchozí má pak místo:

a) jde-li o věci, jichž odhad by nebylo možno provésti při dražbě, zejména jde-li o skvosty a sklad zboží. Předměty takové dá orgán výkonný již před dražbou znalcem odhadnouti.

b) Na žádost a útraty exekventa může soud exekuční i v jiných případech odhad předchozí usnesením (jemuž rekursem odporovati nelze, § 289 ex. ř.) povoliti. Náhradu nákladů odhadu předchozího mohl by tu exekvent jen tehdá požadovati, když by následkem toho nebylo více potřebí znalce ke dražbě přibrati (§ 275 ex. ř.). Více znalců přibrati sluší, pokud by jeden všecky zabavené věci oceniti nedovedl. Tu třeba přibrati znalce pro jednotlivé obory věcí, kteří při věcech zlatých a stříbrných udejtež i hodnotu kovu (§ 275 ex. ř.). Zevrubné předpisy o odhadu a způsobu, jakým se má tento předsevzíti, obsaženy jsou v minist. nař. ze dne 25. července 1897 č. 175 ř. z.

4. Věci prodávají se jednotlivě neb je-li zde více věcí téhož druhu, i v komplexech s udáním ceny odhadní (vyvolací). Vyvolavače však třeba není, rovněž vadium složiti netřeba (§ 276 ex. ř. a cont. § 147).

C. Průběh dražby.

Dražbu pokládati sluší za vyzvání k dostavivším se koupěchtivým, by podání činili. Takové vyzvání může se však státi teprve po uplynutí půl hodiny od početí termínu dražebního (§ 179 ex. ř.). Každým podáním je dražitel vázán, avšak je vázán výminečně. Výminkou tu je, že nikdo neučiní vyššího podání. I sluší věc tak dlouho dražiti, pokud se vůbec vyšší podání činí, po případě lze povoliti k návrhu jednoho neb více dražitelů krátkou lhůtu na rozmyšlenou (§ 278, 180, 181 ex. ř.). Věci nesmí býti prodány pod třetinou ceny vyvolací t. j. odhadní (§ 276 ex. ř.). To je t. zv. nejnižší podání. Ostatně může soud exekuční k návrhu exekventa již před termínem dražebním stanoviti nejnižší podání vyšším obnosem než třetinou ceny odhadní, svolí-li k tomu (třebas mlčky t. j. tím, že se k jednání o tomto návrhu, ač byli řádně obesláni, nedostaví) ostatní věřitelé (§§ 277 a 56 ex. ř.). Skvosty nesmí býti prodány pod cenou kovu. Výkonný orgán dražbu řídící oznam cenu vyvolávací, nejnižší přípustné podání a při skvostech i cenu kovu. Tyto předpisy §§ 276 a 277 ex. ř. platí i o prodeji kupecké zástavy ruční dle čl. 310 obch. z. a § 47 úv. z. k obch. z. (jež v platnosti zachovány čl. XIII. č. 9 úv. z. k ex. ř.). Nebylo-li při dražbě docíleno nejnižšího podání ohledně jednotlivých věcí, může soud exekuční k návrhu neb z moci úřední nařídíti, že zpeněžení věcí těchto státi se má jiným způsobem než dražbou veřejnou. Zejména připustiti by slušelo i přikázání věcí těch exekventovi jako dání na místě platu (datio in solutum). Avšak i tu říditi se nutno předpisy § 277 ex. ř. o nejnižším podání, pokud se týče, ceně kovu. Podobný postup má místo k návrhu exekventa neb exekuta tehdá, je-li to k zřejmému prospěchu všech účastníků. Soud slyšeti musí prve exekuta, leda že by tento takový postup sám byl navrhl, aneb že by šlo o věci, jež dalším uschováváním

by se zkazily neb na své hodnotě značně pozbyly (§ 280 ex. ř.). Věc přiklepne se, když dražitelé, byvše dvakráte k tomu vyzváni, nepodají více než dražitel, jemuž věc přiklepnouti se má (§ 278 ex. ř.). Docílené nejvyšší podání budiž orgánem dražbu řídícím zřetelně prohlášeno a zároveň spolu s jménem vydražitele v protokolu o dražebním termínu sepsaném uvedeno (§§ 181, 279, 194 ex. ř.). Vydražitel je povinen věci koupené hotově zaplatiti a ihned převzíti. Nebyla-li cena před skončením dražby zaplacena, zruší se přiklepnutí a věc se hned znovu prodá a první vydražitel jest práv z případného nedoplatku (aniž by však eventuelní přebytek požadovati mohl), který určí usnesením soud exekuční. Stalo-li se toto usnesení právoplatným, lze v jeho základě vésti exekuci proti vydražiteli (§§ 278, 155 ex. ř.). Tato náhrada rozmnožuje pak podstatu rozdělovací (§ 283 ex. ř.). Jest se ještě zmíniti o tom, že některé osoby z dražení jsou vyloučeny a sice:

1. exekut a jeho zástupce;
2. orgán výkonný a zapisovatel;
3. vyvolávač, byl li arci přibrán (§ 276 ex. ř.);
4. vlastník věci, i když není osobním dlužníkem; vždyť »emptio rei suae nulla est« (§ 1089 o. z. o.). Konečně nelze připustiti:
5. vydražitele v opětné dražbě, bylo-li přiklepnutí zrušeno pro nezaplacení ceny před skončením dražby (§§ 180, 278 ex. ř.).

Dražba budiž skončena a skončení prohlášeno, jakmile docílí se tolik, že to stačí ke krytí pohledávek, pro něž se exekuce vede, jakož i ke krytí vedlejších povinností a zejména i útrat exekuce (§ 279, 181 ex. ř.). Protokol, který se sepíše o dražebním termínu, obsahuje:

1. jméno výkonného orgánu, zapisovatele a osob o dražbě vyrozuměných;
2. dobu, kdy dražební termín počal, kdy vyzvání k dražení se stalo a kdy dražba byla skončena;
3. vyvolací cenu, docílené nejvyšší podání a jméno kupce (§§ 279 a 194 ex. ř.). Posléze budiž prodej zabavených věcí poznamenán v zájemním rejstříku (§ 279 ex. ř.).

Jestliže někdo nejpozději 3 dny před dražbou projeví ochotu převzíti věci zabavené buď vesměs neb v celých komplexech za cenu převyšující aspoň o čtvrtinu cenu odhadní a nahraditi kromě toho všecky útraty, jež by exekvent nésti byl povinen (tedy zejména náklady odhadu, pokud arciť tento dražbě předchází), může soud exekuční takovému návrhu, slyšev exekuta, vyhověti, když navrhovatel složí přiměřenou jistotu a když svolí k tomu exekvent a ostatní osoby, jež nabyly práva zástavního k věcem zabaveným, jichž pohledávky však sotva asi budou úplně kryty cenou navrhovatelem podávanou. Vyhoví-li soud exekuční takovému návrhu, odročí se dražba a později se zastaví, byly-li totiž splněny podmínky § 204 ex. ř., zejména byla-li zaplacena cena navrhovatelem nabízená i s vedlejšími povinnnostmi (§§ 271, 204 ex. ř.). Prodlévá-li přejímatel s placením, propadne jistota jím složená a rozmnožuje podstatu rozdělovací (§§ 271, 204, 283 ex. ř.), závazků převzatých se však přejímatel nesprostí (§ 204 ex. ř.).

D. Rozdělení ceny tržní (t. zv. podstata rozdělovací).

Předpisy obsažené v §§ 283—288 ex. ř. o rozdělení ceny tržní platí nejen pro dražbu, nýbrž i pro prodej z volné ruky (§ 288 ex. ř.). Platí tu pak tyto zásady: Podstatu rozdělovací tvoří

1. výtěžek při dražbě docílený;

2. jistota propadlá dle § 271 ex. ř. (viz shora);

3. náhrada, již dle § 278 váhavý vydražitel dáti musí (viz shora). Touto podstatou naloží se různě. Sluší totiž lišiti:

I. Případ, kde dle obsahu zájemních spisů přísluší vymáhajícímu věřiteli výhradné aneb aspoň (pořadem) první právo zástavní k věcem prodaným.

1. Tu srazí se předkem náklady odhadu a dražby. Tyto mají tudíž přednost přede všemi věřiteli. Náklady tyto může arciť určiti jen soud exekuční, avšak orgán výkonný zadrží z podstaty rozdělovací obnos k jich krytí asi potřebný a složí jej v kanceláři soudní. Podobně zadrží a v soudní kanceláři složí orgán výkonný obnos, jehož dle udání věřitele bude asi potřebí ke krytí útrat exekuce, jichž zaplacení se exekvent rozdělovací podstaty domáhá, jež však soudem posud určeny nejsou, ač odevzdá-li věřitel vymáhající seznam útrat těchto orgánu výkonnému nejdéle před ukončením termínu dražebního resp. byly li věci z volné ruky prodány, podá-li žádost příslušnou u soudu exekučního nejdéle do 1 měsíce po prodeji. Nezachová-li se tak exekvent, nemůže náhradu těchto útrat exekučních z podstaty rozdělovací požadovati (§§ 283, 284, 288, 74 ex. ř.).

2. Zbytek (podobně i to, oč obnosy orgánem výkonným v případech v odst. 1. dotčených v soudní kanceláři složené převyšují soudem určené útraty odhadu a dražby, pokud se týče útraty exekuce exekventem požadované) vydá orgán výkonný exekventu, pokud toho třeba k uspokojení jeho vykonatelné pohledávky s příslušenstvím, při čemž jde-li o pohledávky úročné, počítají se úroky, ač nejsou-li promlčeny, až do termínu dražebního. Vydání takové má účinek placení (solutionis (§ 283 ex. ř.).

3. Co nad to zbude, vydáno buď exekutovi. Jsou-li zde však věřitelé, kteří za zavedení řízení prodejního žádali, aneb k řízení již zavedenému přistoupili, sluší arciť přebytek takový jim vydati. K ostatním věřitelům, (tedy k těm, kteří ani za zavedení řízení prodejního nežádali, ani k řízení již zavedenému nepřistoupili) lze přihlížeti jen tehdá, když výslovně žádají za uspokojení z výtěžku (srv. § 285 odst. 3 ex. ř.). To stane se návrhem na soud exekuční neb orgán výkonný vzneseným, by jim zbytek výtěžku ke krytí jich pohledávek s příslušenstvím byl přikázán. Takové přikázání stane se pak soudním usnesením (§ 55 odst. 1 a 3 ex. ř.).

II. Případ, kde dle spisů zájemních nepřísluší exekventu výhradné aneb aspoň pořadem první právo zástavní, a podobně i případ, kde dražba byla odbývána ve prospěch více exekventů. Tu budiž rozdělovací podstata orgánem výkonným v kanceláři soudní složena a soudem exekučním rozdělena. Za tím účelem nařídí soud exekuční stání a sice z moci úřední, k němuž obešle:

1. exekuta;

2. všechny věřitele, pokud jsou ze zájemních spisů patrni a posud ne zcela uspokojeni, předpokládajíc arciť, že exekuční jich právo zástavní dle § 256 odst. 2 ještě nezaniklo (viz čl. Právo zástavní). Věřitelé budtež zároveň vyzváni, by své pohledávky, jak co do kapitálu, tak co do vedlejších povinností před aneb při stání ohlásili a listiny k průkazu jich potřebné (pokud se u soudu snad již nenalézají) nejdéle při stání v prvopise neb ověřeném přepise předložili, ježto by se jinak k jich nárokům jen potud při rozdělování přihlížeti mohlo, pokud v jich prospěch exekuce

dražbou byla povolena (§ 285 ex. ř.). Co se týče dalšího postupu, platí podobné zásady jako při rozdělení nejvyššího podání při nemovitostech (viz tento čl.).

E Prodej pohledávek a jinakých práv majetkových.

Předpisů o prodeji věcí hmotných dlužno obdobně užiti i při prodeji pohledávek a jinakých práv majetkových exekutu proti třetím osobám (poddlužníkům) příslušejících (§§ 318, 332 ex. ř.) Avšak prodej takový jen výjimečně (subsidiarně) se připouští. Smí totiž soud povoliti prodej práv majetkových jen tehdá, když by jinaké jich speněžení nebylo vůbec aneb jen s nepoměrně značným nákladem možné (§ 332 ex. ř.). Co pak se týče exekuce na zabavené pohledávky, tedy pravidelně vykonává se přikázáním jich exekventu buď k dobytí neb na místo placení (§ 303 ex. ř.), ve kterémžto posledním případě má přikázání takové účinek úplatné cesse, takže je exekvent exekventu práv z pravosti a dobytnosti pohledávky přikázané (§ 316 ex. ř., § 1397 o. z. o.). Jinaké pak zpeněžení zejména tedy prodej může nařídití soud k návrhu exekventa (o kterémž návrhu slyšeni buďtež věřitelé, kteří práva zástavního k pohledávce nabyli, a nezpůsobí-li to značných průtahů, i exekut), v jehož prospěch byla pohledávka zabavena, v těchto případech:

1. když dobytí zabavené pohledávky je spojeno s obtížemi, poněvadž je pohledávka závislá na vzájemném plnění exekuta, jež exekucí ad factum praestandum vynutiti nelze (§§ 317, 309 ex. ř.);

2. když dospělost zabavené pohledávky jest podmíněna výpovědí poddlužníka, neb když exekut může pohledávku teprve po uplynutí půl roku vypověděti, neb konečně když vůbec pohledávka teprve po uplynutí půl roku od zabavení její stane se dospělou;

3. když pokus dobýti pohledávku k dobytí již přikázanou s nezdarem se setká z jiných důvodů, než pro insolvenci poddlužníka, právoplatné soudní odeřčení pohledávky aneb vzdání se věřitele k dobytí zmocněného;

4. když některá z okolností pod č. 1 a 2 dotčených teprve po nastalém přikázání se zjeví. Soud rozhodne o návrhu takovém usnesením, a dá-li mu místa, zruší dříve snad již vydané usnesení přikazovací a vyrozumí o tom poddlužníka a všecky ostatní účastníky (§ 317 ex. ř.). Co se týče prodeje samého, třeba dodati, že cenu vyvolavací tvoří nominální hodnota pohledávky zabavené. Kupci pohledávky vydejž orgán výkonný všecky listiny o pohledávce prodané snad zřízené (zejména dluhopisy). Potřebná písemní prohlášení převodní učiní soud exekuční neb z jeho rozkazu orgán výkonný (§§ 318, 305 ex. ř.). Prodej pak je buď dražba veřejná nebo prodej z volné ruky. Avšak dražba veřejná je vyloučena:

1. je-li pohledávka zabavená dostatečně kryta ruční zástavou pro ni zřízenou (§ 319 č. 1 ex. ř.);

2. přísluší-li zabavená pohledávka exekutu proti exekventu a hodí-li se ke kompensaci (§ 319 č. 2 a § 1438 o. z. o.);

3. jsou-li předmětem zabavené pohledávky občasné platy (zejména roční důchody, výživné atd. § 319 č. 3 ex. ř.);

4. záleží-li pohledávka ve vkladní knížce spořitelní, záložensk é nebo bankovní aneb v cenných papírech (§ 296 ex. ř.), jež mají cenu tržní (tu platí § 268 ex. ř. sc. prodej z ruky) (§ 319 č. 4 a 5);

5. je-li obnos pohledávky neurčitým aneb nelze-li existenci pohledávky osvědčiti (§ 319 č. 6 ex. ř.);

6. pohledávky knihovně zjištěné. Ve všech těchto případech jest však jen dražba veřejná vyloučena. Prodej z volné ruky mohl by však soud exekuční i tu povoliti tenkráte, když by mu exekvent neb exekut označil kupce, jenž by byl ochoten převzíti pohledávku za cenu přiměřenou (§ 319 ex. ř.). Co se konečně týče rozdělení ceny tržní za prodanou pohledávku docílené, platí obdobně tytéž zásady, jako při hmotných věcech movitých (§§ 318, 283—287 ex ř.).

E. Prodej z volné ruky.

Na konec jest se ještě zmíniti o tom, že i prodej z volné ruky exekučním řádem v případech § 286 dopuštěný, je podobně jako veřejná dražba prodejem soudním. Může jej tudíž soud povoliti jen na základě některého z titulů exekučních v § 1 č. 1—18 ex. ř. uvedených. Liší se však tento prodej z volné ruky od dražby tím, že vydražitel nemá nároku na správu (evikci) ohledně věcí vydražených (§ 278 ex. ř., 935 o. z. o.), kdežto ten, kdo věc z volné ruky koupil, nárok takový má (dobrozdání nejvyš. soudu). Avšak z pravidla vytčeného, že nucený prodej je prodejem soudním, který povolen býti může jen na základě některého titulu exekučního (srv. i § 461 o. z. o.) máme četné výjimky. Uznávají se totiž jednak případy, kde povolí soud prodej, ač tu exekuční titul ve smyslu § 1 ex. ř. není, jednak i případy, kde prodej stane se bez intervence soudní (t. zv. nucený prodej mimosoudní), a konečně i případy, kde obojí výhody se stýkají. Výjimky takové zavedeny jsou jednak ve prospěch jednotlivých bank, úvěrních ústavů, spořitelen, veřejných skladišť (zák. z. ze dne 28. listopadu 1889 č. 64 ř. z.), zastaváren (zák. ze dne 23. března 1885 č. 48 ř. z.), fisku a konečně i plnou měrou ve prospěch kupců plného práva (čl. 310, 311 obch. z.). Výjimečná taková ustanovení zachována jsou v platnosti čl. IV., V. uv. z. k ex. ř. (a k tomu srv. i čl. XIII. č. 9 úv. z. k ex. ř.). (Bližší viz ve čl. Banky, Právo zástavní kupecké.)

Prodej nucený nemovitostí (§§ 133—153 ex. ř., 162—194 ex. ř.).

A. Povolení.

Kdežto prodej věcí movitých povoliti lze jen tehdá, když věci ty předkem pro exekventa byly zabaveny, lze při nemovitostech povoliti prodej, aniž by věřitel předkem žádati musel za vklad t. zv. soudcovského (exekučního) práva zástavního. Vyplývá to zejména z § 208 ex. ř., který stanoví, že exekvent, který vydobyl si poznámku řízení dražebního (§ 134 ex. ř.), musí, chce-li si pořad poznámky této v případě zastavení dražby zachovati, žádati ve 14 dnech po právoplatném zastavení řízení dražebního za vklad práva zástavního. Nemusí tudíž exekuce na nemovisti míti 2 stupně, jako exekuce na věci movité (§ 149 ex. ř.). Vymáhající věřitel může sice žádati předkem za vklad práva zástavního, a obyčejně tak též činí (§§ 87 a násl. ex. ř.), avšak nemusí, nýbrž může ihned domáhati se prodeje nemovitosti pro svoji dobyvatelnou pohledávku. Věřitel musí arciť nucený prodej nemovitostí navrhnonti (executio ex officio iudicis non datur, § 3 ex. ř.). Návrhu na povolení nuceného prodeje nutno pak přiložiti:

1. listinné osvědčení, že nemovitosť, za jejíž prodej se žádá, je ve vlastnictví exekuta. Není-li nemovitosť v knihách zapsána, nutno přiložiti listinné osvědčení, že nemovitosť je v držení, pokud se týče spoludržení exekuta. Nemůže-li si exekvent takového listinného osvědčení o držbě zjednati, zjistí se k jeho žádosti otázka držby výslechem exekuta, jenž předcházejž rozhodnutí o návrhu na povolení dražby;